

saavidt den Anskuelse, som vi have, maatte vinde Fremgang og ikke møde nogen Modstand fra den høitagtede Ministers Side; er det vor Mening i saa Henseende ved Sagens videre Behandling at foretage Forandringer i den Retning, jeg nys har antydet. Hermed skal jeg foreløbig slutte, idet jeg kun i Almindelighed bemærker, at det ingenlunde er vor Tro, at vi ved dette Forslag i alle Retninger skulde have truffet det Rette. Vi ere villige til at benytte dette Forslag som Grundlag til en videre Forhandling, og det vil være os kjærst fra anden Side at modtage Forslag til noget Andet og Bedre, end det vi have foreslaaet. Vi haabe, at den ærede Minister vil stille sig saa velvillig til dette Forslag som muligt. Det er ikke vor Tro, at det skulde lykkes meget hurtigt at enes om de Grundsetninger, som skulle tjene til Fremme af Jernbaneanlæg af 3die Rang, vi tro, at det vil blive nødvendig i saa Henseende at anstille videregaaende Betragtninger, saa at Liden, som denne Samling har tilbage, maaste ikke vil være tilstrækkelig til at føre dette Lovforslag igjennem; vi have kun villet yde vort bestedne Bidrag til at bringe en Sag frem, som vi anse for at være af stor Betydning for Udviklingen af Samskædselsmidlerne i vort Land, og hvis vi ikke i alle Retninger have været fuldstændig uheldige, haaber jeg, at det høie Thing og den høitagtede Regering ville i alt Fald med Velvillie tage imod dette vort bestedne Forsøg.

Judenrigsministeren (Stael): Den Ranke ved en almindelig Lov at fastsætte Regler for Koncession til Anlæg af Jernbaner af lokal Bestaendighed og af, hvad vi have kaldt Sporveie, har jo noget Tilfaldene ved sig, især naar man derved kunde opnaa, at Rigsdagen kunde vinde en Del Tid fra Behandlingen af de forelagte Jernbaneforslag til Behandling af andre vigtige Gæmner. Jeg er imidlertid ikke enig med den ærede Ordfører for Forslagsstillerne (Koch) i, at man i Fremtiden trues af saa overordentlig mange Begjæringer om Anlæg af private Jernbaner, at en Lov af denne Art skulde være paatrængende nødvendig. Jeg er meget mere tilbøjelig til at tro; at efter den, som jeg antager, snart udkommende Lov om Koncession til Anlæg af en Jernbane mellem Odense og Bogenfse og de fastslaaede Betingelser for dette private Jernbaneanlæg og navnlig for det Tilskud, som fra Statskassens Side kan ventes at ville tilflyde lige Anlæg, vil den Bestræbelse, som ganske vist i det sidste Parti har græsferet hele Landet rundt, sætte sig noget, og at det Mod, som man har høvt paa Jernbaneanlæg, vil blive støttet noget, naar man ser, hvilket Tilbud der af Statskassen kan ventes til saadanne Anlæg. Det ærede Medlem har gjentagne Gange hentydet til, at den Omstændighed, at der isjor i Frankrig er udkommet en Lov, som omhandler samme Slags Anlæg,

som dette Lovforslag omhandler, har givet Impulsen til dette Lovforslags Fremkomst, og det er ogsaa kjendeligt ved Gjennemlæsningen af Lovforslagets enkelte Bestemmelser, at den franske Lov ikke har været uden Indflydelse paa de Betingelser, der opstilles i nærværende Lovforslag. Jeg kan dog der ikke undlade at bemærke, at Forskjellighederne mellem Forholdene der og her efter min Opfattelse i høit Grad ere iøinesaldende. Jeg skal blot henvise til den store Forskjellighed, der med Hensyn til Udstrækning er imellem Frankrig og Danmark, og at der allerede som Følge deraf er Sandsynlighed for, at den overordentlig store Mængde Lovforslag af denne Bestaendighed, der kommer ind der i Sammenligning med, hvad der kan ventes at ville komme ind her, jo næster truer med aldeles at overvælde de repræsentative Forsamlinger. Men dertil kommer jo, at Antallet af Medlemmerne i Kamrene er saa stort, at der ogsaa deri ligger den høieste Grad af Sandsynlighed for, at Forhandlingerne der kunne antage meget vidtløftige og trættende Dimensioner. Hvad der imidlertid er vigtigere, er, at den allerstørste Del af Medlemmerne der ikke kunne have nogen lokal Kundskab til de Terrainer og de Forhold, som saadanne Begjæringer om Koncession angaa. Anderledes er jo Forholdet her, vi have et lille Land, og vi kjende næsten Allesammen de lokale Forhold og Omstændigheder her i Landet, man kan indenfor Kredsen af Rigsdagens Medlemmer faae de praktiske Oplysninger, der behøves, for at man kan danne sig en Forestilling om Sagen, og Forhandlingerne behøve i Virkeligheden ikke at være saa vidtløftige, som de blive, naar man ikke forstaaet at begrænse sig. Hvad der behøves her til en klar Belysning af Sagerne, tror jeg ikke kræver saa lang Tid, som der ofte anvendes derpaa. Men dernæst har Anlæg af Jernbaner i det Hele taget og ogsaa af private Baner i Frankrig et ganske andet Mål og Mød end hos os, idet det staar i Forbindelse med Landets hele Bestræbelse for at foretage Alt, hvad der kan foretages, for hurtigt at kunne sætte Landet i kampdygtig Stand. Naar den ærede Ordfører erindrer, hvad der vistnok er ham kjendt, at man har vedtaget i Frankrig i Løbet af 10 Aar at anvende 4—5 Milliarder til Anlæg af nye Jernbaner, til Understøttelse af private Baneanlæg, til Anlæg af Kanaler og Havne, vil man se, i hvilken Grad Frankrig i den Retning søger at udvikle sine Kommunikationsmidler, væsentlig af militære Hensyn, men isjor ogsaa af andre Hensyn. Her trues vi ikke med af militære Hensyn at skulle komme til at anlægge Jernbaner ved Statsilskud; og jeg tror, at Begjæringerne om Koncession paa Anlæg af private Baner ville blive noget begrænsede i den nærmere Fremtid. Der er jo ogsaa, saaledes som det frengaar af Lovforslaget, den Vanstuelighed ved at give en almindelig Lov om Anlæg af Jernbaner af tredie Rang eller, lad mig sige, af tertiere